

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Departament Kontroli

Warszawa, dnia 8 lutego 2024 r.

Informacja o wynikach kontroli
na temat: Wykorzystywanie i rozliczenie dotacji przekazanych z budżetu MSWiA na realizację zadań wynikających z ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym w Niemieckim Towarzystwie Oświatowym.

I. Podstawa prawna

Czynności kontrolne zostały przeprowadzone na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej¹.

II. Tryb kontroli

Kontrola została przeprowadzona przez Departament Kontroli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w trybie zwykłym, zgodnie z *Planem kontroli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na rok 2023*.

III. Termin kontroli

Od 20 lutego 2023 r. do 19 maja 2023 r.

IV. Zakres kontroli obejmował następujące zagadnienia:

- 1) Zgodność podjętych działań i poniesionych wydatków z postanowieniami wybranych umów dotacyjnych, tj. Nr 4-7/WMNiE/2021 z 9 marca 2021 r., 4-8/WMNiE/2022 z 14 kwietnia 2022 r. oraz 4-52/WMNiE/2022 z 14 kwietnia 2022 r.
- 2) Terminowość realizacji zadań i faktycznego wydatkowania środków finansowych.
- 3) Poprawność prowadzonej ewidencji księgowej oraz dokumentacji dotyczącej zleconych zadań.
- 4) Prawdopodobieństwo i terminowość rozliczenia przez Zleceniobiorcę zadań pod względem rzeczowym i finansowym.

V. Kontrolą objęto okres realizacji poszczególnych zadań, wskazanych w umowach, tj.:

- od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. - umowa Nr 4-7/WMNiE/2021;
- od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. - umowa Nr 4-8/WMNiE/2022;
- od 2 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. - umowa nr 4-52/WMNiE/2022 wraz ze sprawozdaniami z realizacji zadań oraz zwrotami środków finansowych.

VI. Ustalenia kontroli – ocena kontrolowanej działalności:

Niemieckie Towarzystwo Oświatowe² większość przyznanych środków finansowych z dotacji wykorzystało na określone w umowach dotacyjnych zadania publiczne, tj. na zatrudnienie w 2021 r. i 2022 r. pracowników biurowych oraz opracowanie materiałów dydaktycznych do przedmiotu *własna historia i kultura*, które zostały bezpłatnie zamieszczone na stronie internetowej NTO.

¹ T.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 224.

² Zwane dalej: NTO, stowarzyszenie, Towarzystwo.

Efektom realizowanych przez NTO zadań publicznych było wsparcie dla nauczycieli prowadzących w swoich placówkach oświatowych przedmiot *język mniejszości narodowej* oraz przedmiot *własna historia i kultura* poprzez zwiększenie dla nich oferty kulturalnej, szkoleniowej, jak i wydawniczej. Ponadto, pozyskane w formie dotacji środki publiczne przyczyniły się – co do zasady – do zapewnienia funkcjonowania biura NTO, którego pracownicy byli odpowiedzialni za realizację wszelkich projektów służących podtrzymaniu i rozwojowi tożsamości kulturowej mniejszości niemieckiej bądź wspomagali prace biura Towarzystwa poprzez wykonywanie czynności biurowo-administracyjnych. Niemniej, w trakcie realizacji zadań określonych umowami dotacyjnymi, stwierdzono liczne nieprawidłowości i uchybienia w zakresie zgodności realizowanych zadań z postanowieniami umów dotacyjnych, w tym wydatkowania środków publicznych. Powyższe spowodowane było brakiem wiedzy bądź niedołożeniem staranności osób odpowiedzialnych za projekty realizowane przez NTO, a w szczególności powierzenie nadzoru i koordynacji tych projektów (zarówno w zakresie merytorycznym i finansowym) wyłącznie jednej osobie, tj. managerowi biura.

W ramach umowy nr 4-7/WMNiE/2021:

- ✓ za **nieprawidłowość** uznano:
 - dokonanie przez NTO – bez zmiany umowy dotacyjnej – zmian dotyczących kategorii *Wynagrodzenia*, co powinno skutkować zwrotem ogólnej kwoty dotacji 3 946,23 zł, której dotyczą te zmiany;
 - wydatkowanie kwoty 612,70 zł ze środków finansowych dotacji po terminie realizacji zadania z tytułu zapłaty składek ZUS za grudzień 2021 r. od wynagrodzenia z umowy o pracę managera biura i pracownika biurowego, co powinno skutkować zakwalifikowaniem ww. kwoty dotacji, jako pobranej w nadmiernej wysokości;
 - brak dowodów potwierdzających wykonywanie w grudniu 2021 r. przez pracownika biurowego powierzonych mu zadań wynikających z treści *Wniosku o udzielenie dotacji*, co powinno skutkować uznaniem kwoty dotacji w wysokości 2 500,00 zł, przeznaczonej na wynagrodzenie tego pracownika za miesiąc grudzień 2021 r., jako pobranej w nadmiernej wysokości;
 - naruszenie § 18 umowy dotacyjnej, tj. niewystąpienie do MSWiA z prośbą o wyrażenie zgody na dokonanie zmiany w sposobie realizacji zadania (bez konieczności sporządzania aneksu do umowy), która polegała na wykonywaniu obowiązków służbowych przez pracownika biurowego w grudniu 2021 r. częściowo w formie zdalnej;
 - nierzetelne sporządzenie *Sprawozdania z realizacji zadania za 2021 r.*;
- ✓ za **uchybienie** uznano:
 - brak umieszczenia, w jednym przypadku, podpisu dokumentującego sporządzenie dowodu księgowego, dokonanie jego sprawdzenia i zatwierdzenia;
 - brak umieszczenia na jednym dowodzie księgowym podpisu osoby zatwierdzającej;
 - dokonanie, w przypadku czterech dowodów księgowych jednoczesnego sprawdzenia i zatwierdzenia dokumentu do wypłaty;
 - dokonanie do MSWiA zwrotu niewykorzystanej kwoty dotacji w wysokości 2 235,81 zł po upływie terminu wyznaczonego w umowie, czego skutkiem była zapłata odsetek w kwocie 111,10 zł;
 - brak zamieszczenia w treści umów o pracę na zastępstwo informacji o realizacji zadania ze środków dotacji MSWiA;

- przekazanie do MSWiA informacji o liczbie odbiorców realizowanego zadania za I i II półrocze 2021 r. po terminie określonym w umowie dotacyjnej.

W ramach umowy nr 4-8/WMNiE/2022

✓ za **nieprawidłowość** uznano:

- finansowanie przez NTO ze środków dotacji wynagrodzenia managera biura w okresie wypowiedzenia, w którym nie świadczyła ona pracy na rzecz NTO, co powinno skutkować uznaniem kwoty dotacji w wysokości 8 726,38 zł przeznaczonej na pokrycie przez NTO kosztów zatrudnienia tego pracownika za 3 miesiące, jako pobranej w nadmiernej wysokości;
- finansowanie ze środków dotacji wynagrodzenia pracownika biurowego w okresie wypowiedzenia, w którym nie świadczył on pracy na rzecz NTO, co powinno skutkować uznaniem kwoty dotacji w wysokości 342,64 zł przeznaczonej na pokrycie przez NTO kosztów zatrudnienia tego pracownika w miesiącu lipcu, jako pobranej w nadmiernej wysokości;
- nieumieszczenie na dokumentach finansowo-księgowych (wszystkie listy płać) pieczęci stowarzyszenia oraz braku sporządzenia na nich w sposób trwały opisów zawierających szczegółowe informacje dotyczące z jakich środków wydatkowana kwota została pokryta, jakie było przeznaczenie opłaconej należności oraz stwierdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych;
- brak trzech list obecności dwóch pracowników biura NTO;

✓ za **uchybiecie** uznano:

- przekazanie do MSWiA informacji o liczbie odbiorców realizowanego zadania za I półrocze 2022 r. po terminie określonym w umowie dotacyjnej.

Ponadto, cel zadania określonego przedmiotową umową dotacyjną nie został w pełni osiągnięty. Na powyższą sytuację wpływ miał brak realizacji przez NTO niektórych przewidzianych we *Wniosku o udzielenie dotacji* działań, który przyczynił się do zwrotu ok. 28% niewykorzystanych środków finansowych dotacji.

W ramach umowy nr 4-52/WMNiE/2022

✓ za **nieprawidłowości** uznano:

- wydatkowanie kwoty 180,00 zł ze środków finansowych dotacji po terminie realizacji zadania z tytułu składek zdrowotnych do ZUS od zawartych umów zlecenie nr 17/2022 i 18/2022, co powinno skutkować zakwalifikowaniem ww. kwoty dotacji, jako pobranej w nadmiernej wysokości;
- wydatkowanie kwoty 672,00 zł ze środków finansowych dotacji na podatek do urzędu skarbowego od umów o dzieło nr 4/2022 i 5/2022 i umów zlecenie 17/2022, 18/2022 po terminie realizacji zadania, co powinno skutkować zakwalifikowaniem ww. kwoty dotacji, jako pobranej w nadmiernej wysokości;
- naruszenie § 18 umowy dotacyjnej, tj. niewystąpienie do MSWiA z prośbą o wyrażenie zgody na dokonanie zmian w sposobie realizacji zadania, polegających na rezygnacji z usług redaktora naukowego i recenzenta (bez konieczności sporządzenia aneksu do umowy), które miały być sfinansowane z dotacji;
- niedopełnienie obowiązku sporządzenia na wszystkich rachunkach do umów cywilnoprawnych opisu dotyczącego stwierdzenia sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych oraz brak umieszczenia podpisu osoby odpowiedzialnej za sprawy dotyczące rozliczeń finansowych NTO i brak umieszczenia pieczęci stowarzyszenia;

✓ za **uchybiecia** uznano:

- nieudokumentowanie czynności z przeprowadzonych negocjacji przy wyborze zleceniobiorców;
- omyłki pisarskie i brak uzupełnienia poszczególnych punktów w *Sprawozdaniu z realizacji zadania*;
- dokonanie zwrotu niewykorzystanej kwoty dotacji w wysokości 3 100,00 zł po upływie terminu wyznaczonego w umowie, co skutkowało zapłatą odsetek w kwocie 20,00 zł;
- przekazanie do MSWiA informacji o liczbie odbiorców realizowanego zadania za I półrocze 2022 r. po terminie określonym w umowie dotacyjnej.

Ponadto, w ramach wszystkich badanych umów dotacyjnych stwierdzono **nieprawidłowość** polegającą na braku sporządzenia pisemnych zakresów obowiązków pracowników zastępujących managera biura NTO i pracownika biurowego oraz **uchybie** w postaci braku umieszczania na dowodach księgowych czytelnych podpisów lub imiennych pieczętek osób upoważnionych do dokonywania sprawdzeń dokumentów pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym oraz do ich zatwierdzania. Dodatkowo, za **nieprawidłowość** uznano także posiadanie przez NTO nieaktualnej i niekompletnej *Polityki rachunkowości*.

VII. Wnioski i zalecenia pokontrolne

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami i uchybieniami oraz celem usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej, w przypadku otrzymania kolejnych dotacji z MSWiA zalecono:

1. Przestrzeganie postanowień zawartych umów dotacyjnych, w tym:
 - wydatkowanie środków dotacyjnych wyłącznie na cele mające zagwarantować realizację zadania publicznego;
 - wykorzystywanie środków przyznanych z dotacji do czasu zakończenia zadania publicznego, a w przypadku ich niewykorzystania w tym czasie – zwrotu środków w terminie i na zasadach określonych w umowie;
 - podejmowanie w stosownych terminach działań umożliwiających skuteczne aneksowanie umowy dotacyjnej;
 - w przypadku konieczności wprowadzenia zmian w sposobie realizacji zadania niezwiązanych z przenoszeniem środków finansowych pomiędzy pozycjami i kategoriami powyżej progów oraz zmiany terminu realizacji zadania, występowanie do MSWiA z pisemną prośbą o wyrażenie zgody na ich wprowadzenie wraz ze szczegółowym uzasadnieniem proponowanych zmian;
 - prowadzenie dokumentacji w sposób przejrzysty i rzetelny, tj. umożliwiający ocenę realizacji zadania pod względem rzeczowym i finansowym, w tym przechowywanie dokumentacji potwierdzającej realizację poszczególnych działań w ramach zadania publicznego;
 - realizowanie obowiązku dotyczącego informowania o sfinansowaniu lub dofinansowaniu zadania ze środków Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji we wszystkich miejscach wskazywanych we wniosku o udzielenie dotacji;
 - przekazywanie do MSWiA informacji o liczbie odbiorców zadań służących podtrzymaniu tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowaniu języka regionalnego w wyznaczonym umownie terminie;
 - rzetelne sporządzanie sprawozdań z realizacji zadań publicznych.

2. Ponowne przeliczenie środków finansowych wykorzystanych przez NTO w ramach realizacji zadania wynikającego z umowy nr 4-7/WMNiE/2021 z 9 marca 2021 r. oraz w zależności od dokonanych ustaleń dokonanie stosownej korekty sprawozdania z realizacji ww. zadania publicznego.
3. Dokumentowanie wszystkich wydatków ponoszonych w ramach realizacji zadania publicznego w sposób umożliwiający ich sprawną identyfikację, w tym przepływów pomiędzy kontem przeznaczonym do obsługi dotacji a kontem podstawowym Towarzystwa.
4. Dokonywanie kontroli dowodów księgowych i ich opisów merytorycznych zgodnie z zasadami wynikającymi ze sporządzonej corocznie *Informacji Ministra SWiA o szczegółowych zasadach postępowania przy udzielaniu dotacji na realizację zadań mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego, o których mowa w art. 18 ust. 2 pkt 1, 3-9 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*.
5. Zapewnienie prawidłowego opisywania i dokonywania kontroli dowodów księgowych w szczególności:
 - każdorazowe umieszczanie na dowodzie księgowym podpisu (czytelnego bądź imiennej pieczętki) osoby sporządzającej ten dowód, osoby dokonującej jego sprawdzenia i zatwierdzenia do wypłaty;
 - wyeliminowanie sytuacji, w której jedna osoba dokonuje jednoczesnego sprawdzenia dowodu i zatwierdzenia do wypłaty.
6. Powierzenie w organizacji pełnienia nadzoru i koordynacji (zarówno w zakresie merytorycznym, jak i finansowym) nad realizacją projektów dofinansowanych lub finansowanych ze środków dotacji MSWiA więcej niż jednej osobie.
7. Sporządzenie zakresów obowiązków dla pracowników wykonujących czynności związane z realizowanymi zadaniami publicznymi.
8. Ewidencjonowanie czasu pracy pracowników realizujących czynności w ramach zadania publicznego poprzez prowadzenie miesięcznych list obecności i ich potwierdzenie przez osoby nadzorujące.
9. Zaktualizowanie i dostosowanie *Polityki rachunkowości* do zasad wynikających z ustawy *o rachunkowości*.
10. Dokumentowanie faktu dokonywania negocjacji z potencjalnymi wykonawcami realizującymi zadania wynikające z umów dotacyjnych, w tym w zakresie wysokości ustalonego z nimi wynagrodzenia.